

2010. március

Irgalmasok

Információs melléklet

Betegápoló Irgalmasrend Pécsi Háza. Pécs, Széchenyi tér 5. Tel./fax: 72/312-856

I. Visszapillantás

A Széchenyi tér déli oldalán található telken 1698-ban telepedtek meg a kapucinus szerzetesek és hamarosan megkezdték templomuk építését.

1727-ben volt a Szent Sebestyén tiszteletére épített barokk stílusú templom szentelése, később a templom mellé rendházat is építettek. 1731-ben készült el a templomhoz kelet felől csatlakozó egy emeletes rendház épülete belső, zárt, kerengő udvarral. 1734-ben a templom jobb oldalához kápolnát építettek, az akkor

kedvelt nyugat-európai ízlésnek megfelelően. Az épületrészt a passzai kápolnáról mintázva készítették el. Az 1744-i tűzvész pusztítása után az újjáépült templom a kórus karzattal bővült. 1787-ben a kapucinusok 100 éves működését II. József rendeket feloszlató intézkedése szüntette meg. A rendházat 10 évig világi célokra használták, vagy üresen állt.

1795-ben az Istenes Szent Jánosról elnevezett irgalmas rend pécsi konventjét a jómódú Krautsack János György molnár és tímármester alapította, alapítványt hoztak létre egy felépítendő kórház javára. Ennek megvalósulásáért hívta a városba és telepítette le a rend tagjait.

Krautsack János és Vizer Ádám apát kérésére I. Ferenc császár átengedte az üresen álló épületet a pécsi irgalmasrendnek azzal a feltétellel, hogy szegény betegek részére kórházat építsenek a templom és a rendház mellé. Még ebben az évben megtörtént az irgalmasrend tagjainak ünnepélyes bevezetése. 1796. augusztus 31-én foglalták el új otthonukat. A rend – alapítójuk Istenes Szent

János példáját követve –, megkezdte a kórház építését. A kórház akkor 12 ágygal működött. A rendelkezésükre álló nagy területen pedig kertészkedtek, méhészkedtek a kórház javára. 1796-ban a templom keleti oldalán elkészült a földszintes patika szárny. Az emeleti részét csak 1884-ben építették rá. A templomot változatlanul hagyták és védőszentje is Szent Sebestyén maradt. 1809-ben épült a templom északi homlokzatának tornya. 1873-ban bővíteni kezdték a kórházat 40 ágyásra. 1887–1891 között a nagyszabású milleniumi építkezések idején Kirstein Ágoston tervei szerint eklektikus stílusban átépítették a jelenleg is látható bejárati homlokzatot. A templom belső tere változatlan maradt. 1926-ban már 100 ágygal és külön női osztállyal rendelkeztek. Az oldalkápolna Irgalmasok utcai homlokzatfalan lévő kődombormű az irgalmasrend alapítóját ábrázolja, és Mayer Ede szobrász alkotása 1905-ből.

1928-ban elkészül a Gránátalmához címzett patika mai földszinti homlokzata. Ezt Hebensreit Károly készítette és 1929-ben az utcára nyíló ajtaját is megnyitották – korábban az ablakon adták ki a gyógyszereket, míg a személyzet egy belső folyosóról nyíló ajtón juthatott be a patikába.

1940–1941-ben Haraszty Károly tervei szerint kétemeletes kórház épül a régi kórházi részek felhasználásával.

1950-ben az irgalmasrendet feloszlatták. A templom maradhatott egyházi kézben, a kórházat és a Gránátalma patikát államosították. 1994-ben megkezdődött az irgalmasrend javainak visszaadása. Ebben az évben hét helyiség felett rendelkezhetek. Az 1996-ban kötött megállapodás értelmében 1996 és 2006 között a rend folyamatosan kapta vissza régi javait az egyetemi klinikai részek elköltöztetésével párhuzamosan. 1996-ban a Gránátalma patika is az irgalmasrend kezelésébe került.

II. Jelenleg

Ma korszerű eszközökkel felszerelt kórházi osztályokon folyik az ápoló tevékenység. Mégpedig: a dunántúli régióban szinte egyedüli hospice osztályon, – az ápolási osztályon, és a belgyógyászati krónikus osztályon. Jelenleg az intézet 117 ágyas területi ellátással kötelezett ápolási intézmény. Az itt dolgozó orvosok, ápolók, segítő személyzet és önkéntes segítők lelkiismeretes és odaadó munkája segíti az itt folyó munkát.

A kórházban működnek olyan bérlemények, melyek bevételei az ápolási osztály működét segítik, így: urológiai ambuláns rendelés, napi sebészet. Magán kardiológiai rendelés, reumatológiai rendelés, masszőr szalon, 4 háziorvosi és 1 gyermekorvosi rendelés. Köszönettel fogadjuk a

támogatók felajánlásait, a hívek, a hozzátartozók adományait, hiszen ezek az összegek az ápoltak mind jobb ellátását szolgálják. Jelenleg a kórházi, rendi és a virágzó kisközösségi, templomi jelenléttel párhuzamosan zajlik az épületkomplexum teljes külső és belső renoválása.

III. Szent Sebestyénről elnevezett Pécsi Irgalmas templom

Külső leírás:

A bejáratú eklektikus homlokzat az 1887–1891-es átalakításnál kapta mai képét. Gazdag díszei közül kiemelkedik az emeleti attika, az íves záródású fülkében elhelyezett Nagyboldogasszony-szobor, mely Kis György munkája, a kőkeretes ajtóbejárat és a fölötté helyet kapó kapucinus címer. Kiemelkedik a térből a tetőzet magasságában emelt falazott torony, melynek tetejét egy 8 oszlopból álló, kupolával lezárt, térbeli kereszttel díszített nyitott harangláb adja.

Belső leírás:

A belső tér építészeti kialakítása egyszerű. Mennyezete fiókos, dongaboltozatú. Freskóit 1908-ban Graits Ede az olasz Giovanni Tiepolo másolataiként festette. A Szentélyt elválasztó diadalív gólgotai jeleneteket ábrázol. Mennyezeti freskói: Jézus mennybemenetele, a középső Istenes Szent János halálát jeleníti meg, a karzat felett Mária mennybevételét, míg a négy evangélistát jelképeikkel együtt ábrázolja. A templom belső terében helyet kapó berendezés, bútortzat eredeti állapotú. A főoltár és a két mellékoltár a kapucinus testvérek különleges faragású, intarziás díszítésű,

országosan is egyedülálló remekműve. Az egyszerű, visszafogott szószék is eredeti, ritka kapucinus alkotás. A főoltáron a Szent Sebestyén vértanúságát elénk táró festmény és Szent Istvánt illetve Szent Lászlót megjelenítő alkotás látható, fölöttük a Szentháromság képével.

A népoltár az ambóval, ahol most a szentmise eseménye történik 1969-ben készült Árvay Ferenc tervezte. Ugyanazon évben újították fel a templom padozatát siklósi márványlapokkal.

A mellékoltárokat az irgalmasrend alapítójának, Istenes Szent Jánosnak a képe (karján és mellette a kórházának kolduló szatyorral) és Páduai Szent Antal képei díszítik.

Az oldalkápolna tabernákulumos, rokokó oltárát a passauai kápolna ún. „Mariahilf”-i madonna kegykép másolata ékesíti. Az utóbbi időkben kaptak elhelyezést: a tabernákulum és a Mária kép között Szent Pió atya képe, az oltár előtt térdeplőre erősítve Szent Pio ereklyéje, és az oltár mellett álló angyalszobrok. A 18. századi karzatról a Pécsi Angster Orgona Manufaktúrában készített hangszer hangját hallhatjuk.

IV. A Betegápoló Irgalmasrend

Az irgalmasrendet, mely főképp betegápolással foglalkozik, Istenes Szent János (1495–1550) alapította 1540-ben. A rend hivatalos elismerése V. Pius pápa jóváhagyásával 1572-ben történt. Életszabályzatát 1586-ban hozták nyilvánosságra, s ez lett az irgalmasrend szabályzata.

Istenes Szent János 1495. március 8-án született Portugáliában. Kalandos élete (pásztor, szolga, katona) közben Avilai János prédikációi hatására 1540 táján kórházat szervezett. Ő alapítja meg az irgalmasok rendjét és épít kórházat a szegény betegek ellátására. A szigorú, aszkétikus életet élő János a kórházat saját keresetéből, a koldulásával gyűjtött javakból és adományokból tartja fenn. Életét csodálatos gyógyulások és jelenések kísérték. Boldoggá 1630-ban, majd szentté 1691-ben avatták.

A betegápoló Irgalmasrend ma is az egész világon elterjedt.

Szeretettel látjuk a művészet, a vallási, emberi értékek után érdeklődőket, az Isten házában nyitott ajtaján betérő embereket, a lelki elmélyülés után vágyó híveket a templomba. A testi-lelki harmónia után vágyódó betegeket pedig a gyógyszertárunkba és a kórházunkba is. Akik pedig vonzódást, kedvet éreznek az irgalmasrend által felvállalt betegápoláshoz, elmélyült lelki élethez, azok jelentkezzenek, hogy hivatásukat ápolni tudjuk. Információ: <http://www.irgalmasokpecs.hu/>.

P. Morvay Imre Pio OH Pécsi Rendház

P. Kozma Imre OH rendi képviselő Budapesti Rendház